ARCHIPEL

PRESENTEERT

03/12
2009
20u30

LEZING

LANDSCHAPSARCHITECT BAS SMETS

LAND versus LAND SCHAP

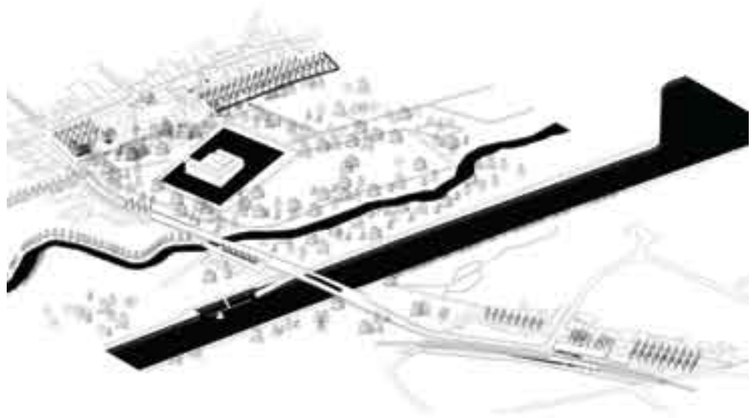
RESERVERING **VERPLICHT** VIA HET ARCHIPEL-SECRETARIAAT
MAANDAG TOT VRIJDAG VAN 13u00 TOT 16u00
T 050 322 420 – F 050 322 421 – INFO@ARCHIPELVZW.BE

Bas Smets maakt er een spel van. Hij geeft en toont de opbouw van zijn ontwerpen laag per laag aan waardoor elke stap en elke genomen beslissing in het ontwerp evident en rationeel lijkt. Maar toch is hij ondanks deze methode geen theoreticus en bestempelt hij zijn ontwerpmethode eerder als intuïtief, als een queeste naar verwondering en als een onbevangen ontrafeling van de bestaande toestand. Eigenlijk is hij niet alleen een ontdekker, maar ook een verteller. Met zowel verhalen over het bestaande land als over het door hem gerealiseerde landschap dat steeds wordt gekarakteriseerd door het zoeken naar een organiserende geste.

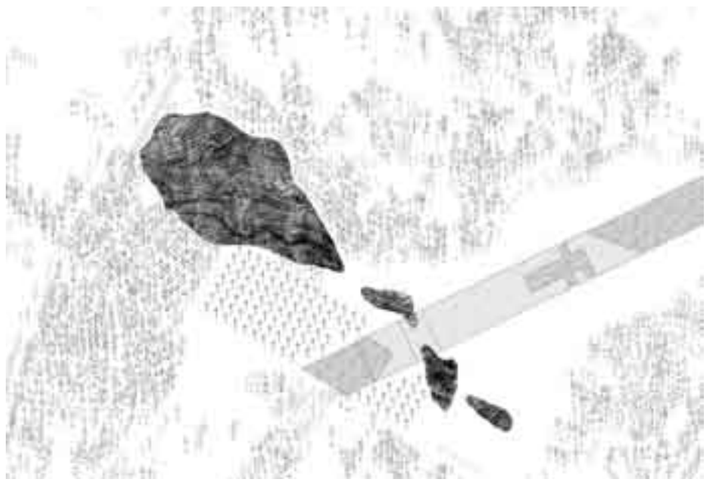
ARCHIPELLEDEN: GRATIS
NIET-LEDEN EN PARTNERS VAN DE LEDEN: 7 EURO
STUDENTEN: 5 EURO

DE LEZING GAAT DOOR IN
PROJECT ZEBRASTRAAT
Zebrastraat 32/001 – 9000 Gent

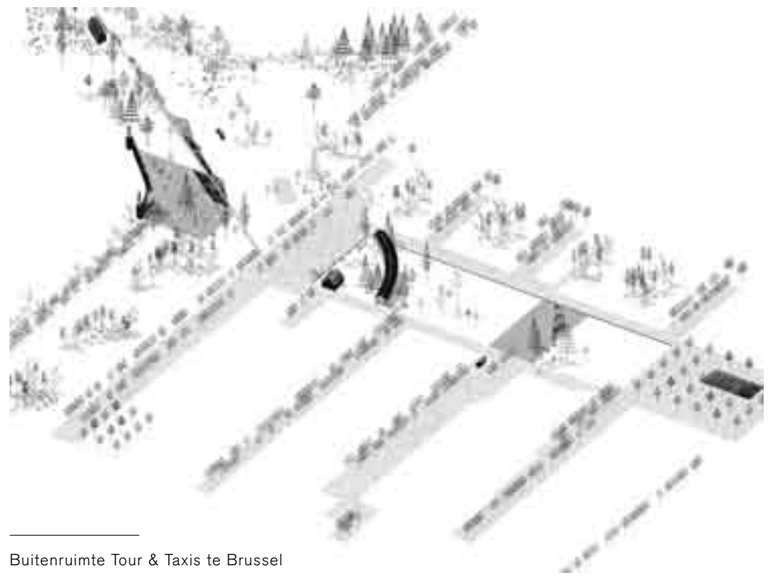
VORMGEVING RONNY DUQUENNE
vola
Wienerberger
Met steun van de Vlaamse overheid

Dorpskernvernieuwing te Ingelmunster

Nationaal museum Estland te Tartu

Buitenruimte Tour & Taxis te Brussel

Nationaal museum Estland te Tartu

AGENDA 2009/2010
PROGRAMMA ONDER VOORBEHOUD

2009

DONDERDAG 19 NOVEMBER 2009
HISTORISCHE LEZING DOOR DIRK DE MEYER OVER JOŽE PLEČNIK
VLM-ZAAL TE BRUGGE

ZONDAG 29 NOVEMBER 2009
DAGUITSTAP SANATORIUM JOSEPH LEMAIRE

DONDERDAG 3 DECEMBER 2009
LEZING DOOR LANDSCHAPSARCHITECT BAS SMETS
PROJECT ZEBRASTRAAT TE GENT

2010

DONDERDAG 14 JANUARI 2010
ARCHITECTUURLEZING BURKARD MEYER (CH)
BIJLOKE CONCERTZAAL TE GENT

WOENSDAG 27 JANUARI 2010
FILMLEZING DOOR TERENJA VAN DIJK
BIEKORF TE BRUGGE

DONDERDAG 11 FEBRUARI 2010
ARCHITECTUURLEZING KLAUS EN CAAN ARCHITECTEN (NL)
CREMATORIUM HEIMOLEN TE SINT-NIKLAAS

MAART 2010
ARCHITECTUURLEZING NOA ARCHITECTEN + BENOÎT

MAART 2010
FILMAVOND OSCAR NIEMEYER / LINA BO BARDI

MAART 2010
LEZING OVER ARCHITECTUUR IN BRAZILIË DOOR PAUL MEURS (NL)

2-7 APRIL 2010
ARCHITECTUURSTUDIEREIS NAAR BRAZILIË

APRIL 2010
HISTORISCHE LEZING DOOR FRANCIS STRAUVEN OVER RENAAT BRAEM

MEI 2010
ARCHITECTUURLEZING MARCIO KOGAN (BR)

JUNI 2010
ARCHITECTUURLEZING BOB361

JUNI 2010
FILMAVOND METROPOLIS

16-31 JULI 2010
ARCHITECTUURSTUDIEREIS NAAR BRAZILIË

ARCHIPEL

Tempelhof 21 – 8000 Brugge
T: 050 322 420 – F: 050 322 421
info@archipelvzw.be – www.archipelvzw.be

secretariaat maandag tot vrijdag van 13u00 tot 16u00
voorzitter Marc Felix
ondervoorzitter Géry Vandenabeele
zakelijk leider Wim Supply
artistiek leider Dominique Pieters
vormgeving Ronny Duquenne
verantw. uitgever M. Felix, Koningstraat 43A – 8400 Oostende
afgiftekantoor Afgiftekantoor Brugge 1 – 2de afdeling

Met steun van de Vlaamse overheid

03/12
LAND VERSUS LANDSCHAP

DOOR BAS SMETS

OM 20U30
PROJECT ZEBRASTRAAT
ZEBRASTRAAT 32/001 — 9000 GENT

Voor velen bestaat het meest voor de hand liggende verschil tussen landschapsarchitectuur en architectuur uit de mate van betrokkenheid van de gebruiker. Architectuur wordt eerst en vooral gedefinieerd als een interieur, een plaats omsloten door grenzen die ontwerpers vervolgens trachten af te breken of op te lossen. Architectuur 'an sich' begrenst dus bewegingen – hoe vloeibaar deze ook mogen zijn –, organiseert activiteiten volgens bepaalde regels; terwijl landschapsarchitectuur geen zichtbare regels hanteert, een dialoog zoekt, gebruik maakt van acties en natuur en deze transformeert in ruimtelijke interventies. De protagonist blijkt niet het object te zijn, maar wel de dynamische ruimte die rond het object is gecreëerd aan de hand van actie.

Maar deze breuklijn tussen omgeving en architectuur vervaagt steeds meer. Ontwerpers bouwen een relatie op die instaat voor de uitwisseling van ervaringen en confrontaties op het niveau van landschap. Ook landschapsarchitect Bas Smets (°1975) kiest ervoor om het landschap doorheen al haar lagen te penetreren, om te werken met de bestaande stille karaktertrekken van de omgeving waarbij het landschap niet wordt afgebeeld, maar wordt opgeslorpt. Als een zoektocht naar een eenvoudige geste.

Net zoals hij ook elk van zijn momenteel dertig lopende projecten ziet, zal Smets ons tijdens de Archipel-lezing meenemen op een 'ontdekkingsreis'. Want zo voelt hij zich en wil hij zich ook duidelijk profileren: niet als tuinarchitect maar als 'ontdekker van het land'. In de huidige globale economie zijn onze ervaringen in toenemende mate vooraf vastgelegd. Gewapend met logische algoritmen en voorgeprogrammeerde antwoorden, zijn onze interacties eerder gebaseerd op computermodellen, kostenbatenanalyses en best-case scenario's. Hoewel Bas Smets in dit kader voordeel kan halen uit zijn oorspronkelijke opleiding als ingenieur-architect, blijft 'intuïtie' één van de basisbegrippen waarrond hij zijn verwonderende praktijk schakelt. Zeven jaar werken bij de Parijse paysagiste Michel Desvigne aan grootse projecten met o.a. Pei, Foster, Koolhaas en Sejima en de master landschapsarchitectuur in Genève zullen ongetwijfeld een boeiende voedingsbodem zijn geweest voor een ontwerpend spel van loslaten, abstraheren en uitpuren. Smets combineert met andere woorden dat wat volgens onderzoeker in 'design cognition' Nigel Cross uitzonderlijk is: de ratio van een wetenschapper en de gevoelsmatigheid van een ontwerper. Wetenschappers en ingenieurs focussen hun aandacht immers op het ontdekken van de regel (analyse) binnen een probleemstelling, terwijl ontwerpers geobsedeerd zijn met het gewenste resultaat (synthese) binnen een oplossing-gerichte strategie[1]. Medewerkers van BBS of Bureau Bas Smets mogen een terrein pas bezoeken na een drietal weken studie gekenmerkt door het ontrafelen van de verscheidene lagen van het land, omgezet in matrixtekeningen om een bepaalde methodiek te ontwikkelen. Op een verrassende manier koppelt Bas Smets de daaropvolgende stap aan een uitspraak van Oscar Wilde: "All that I desire to point out is the general principle that life imitates art far more than art imitates life" waardoor het duidelijk wordt dat zowel de ontwerper als elke gebruiker een beeld nodig heeft om op verder te bouwen. Na de analytische fase komt dus een synthese die alleen mogelijk is door onbevangen schetsen waarbij een ordenend principe moet worden gevonden en voor het land een geste moet worden voorgesteld om een nieuw landschap te durven creëren.

Want een 'nieuw' landschap ontwikkelen is dé uitdaging in het restgebied Vlaanderen dat Bas Smets in zijn verkennend onderzoek[2] voor de Vlaams Bouwmeester en de Vlaamse Gemeenschap "een land zonder landschap"[3] heeft genoemd. Gevangen tussen het door de mens gemaakte landschap van Nederland en het natuurlijke landschap van Frankrijk, ontbreekt het België aan een duidelijk landschapsbeeld. Het gevolg hiervan is dat geen klaar en duidelijke gebruiksaanwijzing voorhanden is. Deze onontworpen, gefragmenteerde ruimte wordt gekenmerkt door plaatsen en ontmoetingen die niet kunnen worden geprekwalificeerd en toch slagen omdat zij uniek zijn, omdat ze veranderen doorheen de tijd en omdat ze entropisch, incidenteel en natuurlijk zijn.

Het belangrijkste gegeven is dat er ruimte is, klaar om ons te verwelkomen; op deze manier verandert of wordt de notie van landschap getransformeerd. De omgeving wordt een nieuw actieveld waarin de gebruikers ophouden gewone passanten te zijn en onmisbare elementen worden voor de definitie van de ruimte die hen herbergt.

Dominique Pieters

NOOT 1: Zie Nigel Cross, *Designerly Ways of knowing*, Birkhäuser Verlag, Basel – Boston – Berlin, 2007, pp. 23 en 24.

NOOT 2: Zie Onderzoeksgroep Planning & Ontwikkeling i.s.m. OSA, Onderzoeksgroep Stedebouw en Architectuur, Departement Architectuur, Stedebouw en Ruimtelijke Ordening, KULeuven; *'Het Vlaams restgebied. Ontdekking van het andere landschap.'*, november 2007, http://www.vlaams-bouwmeester.be/files/43be43f9d37c472f8aee65adb7754bf5.pdf (geraadpleegd op 6 november 2009).

NOOT 3: In de landschapstheorie wordt een fundamenteel onderscheid gemaakt tussen de begrippen 'land' en 'landschap'. Uitgangspunt is dat een land niet vanzelfsprekend een landschap hoeft te zijn. Land staat hierbij voor de graad nul van het landschap, voorafgaand aan zijn 'artialisation' of artistieke operatie die het land als landschap toont (Alain Roger, 1997).

ARCHIPEL

ARCHIPEL VZW - TEMPELHOF 21 - 8000 BRUGGE

BELGIË-BELGIQUE
P.B.
8000 BRUGGE 1-2
3/4674